

Čís. 12274.

Československý stát nemůže se na základě zákona ze dne 19. března 1920, čís. 194 sb. z. a n., a prováděcího nařízení vlády ze dne 3. září 1920, čís. 514 sb. z. a n., domáhati vrácení zaopatřovacích požitků, jež vyplácel zdejšímu státnímu příslušníku jako bývalému důstojníku z povolání c. a k. vojska v dohodě s likvidujícím ministerstvem války ve Vídni na základě usnesení mezinárodní likvidační komise, jemuž se podrobil, uznáváje je jako spravedlivé z důvodů sociálních, třebaže percipient měl podle vládního nařízení ze dne 3. září 1920, čís. 514 sb. z. a n., jen nárok na odbytné.

(Rozh. ze dne 20. ledna 1933, Rv I 1095/31.)

Žalovaný byl důstojníkem z povolání c. a k. vojska a byl podle intimátu likvidujícího vojenského velitelství ve Vídni ze dne 20. září 1919 M. No. 40666/IVh výnosem likvidujícího ministerstva války na základě usnesení mezinárodní likvidující komise ze dne 13. února 1919 dán do výslužby. Podle téhož výnosu poukázáno mu bylo trvalé odpočivné 800 K ročně a příspěvek na byt 128 K ročně. Požitky takto vyměřené pobíral žalovaný až do 31. srpna 1922 a vyplácel mu je československý stát v dohodě s likvidujícím ministerstvem války ve Vídni z důvodů sociálních, by nebyl žalovaný bez hmotných prostředků. Skutečná služební doba žalovaného v c. a k. vojsku činila více než 5, ale méně než 10 let. Žalovaný, narozený dne 5. dubna 1892 měl ode dne narození domovské právo v P. v Čechách. Zákonem ze dne 19. března 1920 čís. 194 sb. z. a n. upraveno bylo přejímání vojenských gážístů bývalé c. k. a c. a k. branné moci do branné moci Československé republiky. Zákon ten proveden byl nařízením vlády republiky Československé ze dne 3. září 1920 čís. 514 sb. z. a n. Na základě ustanovení onoho zákona a tohoto nařízení byl žalovaný výnosem ministerstva národní obrany v Praze č. j. 173124/14 odd. osob. důst. ze dne 28. července 1922 přeložen dnem 1. listopadu 1918 do zálohy a byly mu týmž dnem všechny dosavadní požitky zastaveny a bylo mu na zaopatřovacích požitcích u čsl. vojenské pensijní likvidatury v Praze poukázáno odbytné Kč 4.800, splatné ve 24 měsíčních splátkách. Vojenská pensijní likvidatura pak účetním nálezem č. j. 6344/23 ze dne 2. července 1923 předsala žalovanému, by nahradil čsl. státu rozdíl mezi zaopatřovacími požitky, jež obdržel za dobu od 1. března 1919 do 31. srpna 1922, úhrnem 15.254 Kč a odbytným 4.800 Kč, tedy obnos 10.454 Kč. Na základě tohoto nálezu nabyvšího moci práva povoleny byly československému státu exekuce. Proti exekucím podal žalovaný pod značkou spisovou C IX 43/25 žalobu s konečným návrhem, aby účetní nález ze dne 2. července 1923 byl prohlášen bezúčinným a povolené exekuce byly prohlášeny za nepřipustné. Návrhu tomu vyhověl okresní soud v P. rozsudkem ze dne 9. dubna 1926, který byl potvrzen rozsudkem nejvyššího soudu jako soudu dovolacího ze dne 29. prosince 1926,

Rv I 1768/26-1 (uveřejněno pod čís. 6648 sb. n. s.). V rozhodovacích důvodech rozsudku nejvyšší soud projevil a obšírně odůvodnil svůj právní závěr, že nárok čsl. státu proti žalovanému na vrácení přeplacených prý zaopatřovacích příspěvků 10.454 Kč má povahu nároku soukromoprávního, že žalovaný tudíž nemohl býti k vrácení odsouzen účetním nálezem, nýbrž že náleží o něm rozhodnouti řádnému soudu. Důsledkem toho vznesl československý stát nárok proti žalovanému na vrácení 10.454 Kč žalobou, o niž tu jde. Procesní soud prvé stoliče žalobu zamítl. Důvody: Ježto žalující strana tvrdí, že žalovaný nebyl převzat do stavu československých důstojníků ve výslužbě, nýbrž že byl převzat a zařazen do skupiny gážistů v záloze a že mu zaopatřovací požitky byly poukazovány prozatím podle výměru rakouských likvidujících úřadů ze sociálních důvodů, by nezůstal do konečného rozhodnutí bez zaopatření, nejde o případ, o němž jedná § 1431 obč. zák., který stanoví, že lze zpravidla žádati nazpět, co bylo někomu plněno omylem, a nač neměl právo proti platicímu. Služební kniha H-1 jedná o povinnosti k vrácení vyplacených požitků v § 8, jehož se strana žalující dovolává, ale i tu se činí povinnost ta závislou od zjištění, že příjemce obdržel požitky z nedopatření, ano se v § 8 bod 7 (na straně 24 knihy H-1) výslovně praví: »zjistí-li se při likvidování, že příjemce dostal z nedopatření požitky, které mu po právu nepřínáležely, oznámí se mu to »účetním nálezem«. Příjemce má předepsané požitky podle účetního nálezu ihned hotově vrátiti, jinak je hospodářská správa povinna předepsanou částku vyrovnati při nejbližší výplatě požitků srážkou.« V §§ 6 a 7 služební knihy H-1, na něž žalující strana poukazuje, se o povinnosti k vrácení vyplacených požitků vůbec nejedná. Věděla-li tudíž žalující strana, že žalovaný nebyl převzat jako československý důstojník ve výslužbě, a vyplácela-li mu přes to zaopatřovací požitky v době od 1. března 1919 do 31. srpna 1922 v celkové výši 15.254 Kč jen ze sociálních důvodů, aby nebyl bez zaopatření, vyplatila mu, vědouce, že to není dlužna, a nemůže to podle výslovného ustanovení § 1432 obč. zák. žádati zpět. Prozatímní vyplácení ze sociálních důvodů by také bylo illusorní, kdyby příjemce byl pak povinen požitky, jež mu po 3½ roku byly bez jakékoliv výhrady vypláceny, a které zajisté spotřeboval, najednou ihned vrátiti. Že si žalující strana při výplatě vrácení vyhradila, nebylo ani tvrzeno ani to neplyne ze spisu č. j. 173124/14 odděl. osob. důst. z roku 1920, který sem ministerstvo národní obrany připsal ze dne 10. prosince 1929 č. j. 51.705-I/3 odděl. 1929 zaslalo. Spisem tím jsou zjištěny tyto okolnosti: Žalovaný, jehož nepřetržitá československá státní příslušnost déle než od 1. ledna 1910 byla vyšetřena, byl podle kmenového listu dne 18. srpna 1913 po absolvování technické vojenské akademie zařazen jako poručík do bývalé c. a k. armády. Podle výnosu bývalého likvidačního ministerstva války, daného ve Vídni dne 20. září 1919 odd. 1 č. 16/48 (P. V. Bl. Nr. 104), na základě usnesení mezinárodní likvidační komise ze dne 13. února 1919 byl přeložen do výslužby abyly mu poukázány ročně: pense (bleibende Pension) 800 K a příspěvek na byt (Quartiergeldbeihilfe) 128 K. Tento

dekret je ve spisech těch založen v opisu ověřeném čs. posádkovým velitelstvím v Plzni dne 27. října 1920. Jako nadporučík v záloze byl žalovaný »vzat do stavu dne 20. října 1919«. Ve zprávě odborné účtárny ze dne 5. ledna 1921 je uvedeno, že nebyl superarbitrován, nýbrž že byl na základě usnesení mezinárodní likvidační komise ve Vídni dnem 1. března 1919 přeložen do výslužby, že po rozumu zákona ze dne 19. března 1920 nemá nároku na zaopatřovací požitky a že mu přísluší odbytné 4.800 Kč. Je tedy patrné, že byl pravý stav věci žalující straně znám. Povinnost k vrácení vyplacených požitků neplyne ani ze zákona ze dne 19. března 1920 čís. 194 sb. z. a n., ani z vládního nařízení ze dne 3. září 1920 čís. 514 sb. z. a n., jímž se zákon ten provádí, neboť povinnost taková v nich stanovena není. V § 13 odst. (6) citovaného nařízení se jen předpisuje, že vojenským gážistům, kteří podle předchozích ustanovení téhož nařízení mají jen nárok na odbytné, jest další výplatu zaopatřovacích požitků ihned zastaviti a vyplacené zaopatřovací požitky započísti do odbytného. Odvolací soud napadený rozsudek potvrdil. Důvody: Ke správným rozhodovacím důvodům rozsudku prvního soudu budiž dodáno toto: Jisto jest, že žalovaný nebyl převzat ministerstvem národní obrany v Praze do československé vojenské činné služby. O tom usneslo se jmenované ministerstvo teprve výnosem ze dne 28. července 1922, když byl vydán zákon ze dne 19. března 1920 a vydáno bylo prováděcí nařízení k němu ze dne 3. září 1920. Až do výnosu ze dne 28. července 1922 upraveny byly zaopatřovací požitky žalovaného usnesením mezinárodní likvidující komise ze dne 13. února 1919. Žalující strana sama i v odvolání připouští, že v dohodě s likvidujícím ministerstvem války ve Vídni vyplácela žalovanému zaopatřovací požitky. Platila je tedy vědomě a dobrovolně, ba dokonce v přesvědčení, že jest povinna k jich placení, a to vzhledem k onomu usnesení mezinárodní likvidující komise, jemuž se podrobila, uznávajíc je jako spravedlivé z důvodů sociálních, aby žalobce až do zákonného upravení zaopatřovacích požitků nebyl bez prostředků. Žalující vyplácela tedy zaopatřovací požitky až do 31. srpna 1922 žalovanému v přesvědčení, že je povinna žalovanému je platiti. Strana žalující nemůže tvrditi, že později vyšlo najevo, že platila něco, k čemu nebyla zavázána. Vždyť vládní nařízení ze dne 3. září 1920 stanoví v § 13 odst. (6), že vojenským gážistům, kteří mají nárok jen na odbytné, další výplata zaopatřovacích požitků ihned má býti zastavena a že vyplacené zaopatřovací požitky mají býti započítány do odbytného. Z tohoto ustanovení plyne nepochybně, že v každém případě, ve kterém vojenskému gážistovi přísluší podle zákona ze dne 3. září 1920 jen odbytné, ohledně zaopatřovacích požitků, kterých onen gážista požíval, má opatřeno býti jen jejich zastavení a započítání do odbytného, že tudíž nemají býti zpět požadovány. Žalovaný pobíral zaopatřovací požitky bezelstně na základě výnosu likvidujícího ministerstva války ve Vídni, v přesvědčení, že mu příslušejí. Z té skutečnosti, že podle nařízení okresního doplňovacího velitelství v P. ze dne 16. října 1919 byl jako nadporučík v záloze přidělen k polnímu dělostřeleckému pluku v P., nelze naopak

souditi. Vždyť zaopatřovací požitky byly mu přiznány a vyměřeny za činnou službu vojenskou, již konal v c. a k. vojsku. Strana žalující nemůže tudíž svůj nárok ani jako *condictio sine causa* uplatňovati. Neboť předmětem takového nároku jest vrácení toho, oč byl žalovaný obohacen, pak-li hned předem tu nebylo právního důvodu k přijetí hmotného prospěchu nebo odpadl-li později právní důvod, aby si žalovaný ponechal to, co obdržel. Ani toho ani onoho předpokladu tu není. Právní důvod ku placení zaopatřovacích požitků byl ve sporném případě předem dán. Bylo jím usnesení mezinárodní likvidující komise ze dne 13. února 1919, na jehož základě vydán byl výnos likvidujícího ministerstva války ve Vídni. Právní důvod ten nezanikl, neboť není zákonného předpisu, podle něhož by žalovaný byl povinen vyplacené mu požitky vrátiti.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Dovolací důvod podle § 503 čis. 4 c. ř. s. není opodstatněn. Dovolatel jej provádí takřka doslovným opakováním právních vývodů svého odvolání, jež však byly vyvráceny již odvolacím soudem výstižně a správně, takže stačí odkázati dovolatele v této příčině na důvody uvedené na str. 4 a 5 napadeného rozsudku, jež dovolací soud schvaluje, ježto vyhovují stavu věci a zákonu. Pokud se v dovolání dovozuje, že žalovaný musil věděti, že nemá nárok na požitky od žalujícího státu, protože pro československou vojenskou správu služby nekonal a věděl, že jest jen nadporučíkem v z á l o z e a že mu sporné požitky nebyly vypláceny jako požitky služební, nýbrž jen prozatímně do konečné úpravy věci, — jest k tomu připomenouti, že i v tomto směru bylo již v napadeném rozsudku případně vyloženo, že zaopatřovací požitky byly žalovanému přiznány a vyměřeny likvidujícím ministerstvem války ve Vídni jen za činnou službu vojenskou, kterou konal v bývalém rakousko-uherském vojsku, a že je žalovaný přijímal bezelstně na základě výnosu likvidujícího ministerstva války ve Vídni v přesvědčení, že mu přísluší. Šlo tudíž o výplatu náhrad mimoslužebních a žalující stát je vyplácel žalovanému — jak sám přiznává také ještě v dovolání — v dohodě s likvidujícím ministerstvem války ve Vídni.

Čís. 12275.

Koupil-li hostinský hrací automat s tím, že trhová cena bude zaplácena »dle výběru« z automatu, aniž byla ujednána výše splátek nebo určitá doba splacení, nastala splatnost trhové ceny, jakmile prošla průměrná doba, ve které podle pravděpodobnosti mohlo býti hrou na automat vybráno tolik, by to postačilo k zaplacení trhové ceny. Hostinský byl povinen neprodlévati s používáním automatu a měl jej bezodkladně vyvěsiti k použití na přístupném místě v hostinské místnosti.

(Rozh. ze dne 20. ledna 1933, Rv I 1416/31.)